

Oživená krajina

Autor: [Marek Šobán](#) - 2. 10. 2006, zobrazeno: 1536krát

Scénář programu:¹

1. Evokace

Začíná pouť za obrazem. Zatím je skrytý celý v "mlze". Jsou z něj vidět jen určité části. Na zemi leží rozstříhaná reprodukce. Vyberte si fragment, který Vás něčím zaujal, a dokreslete ho podle vlastní představy. Možná vám něco napoví linie, tvar nebo barva, která se na ústřížku objevuje.

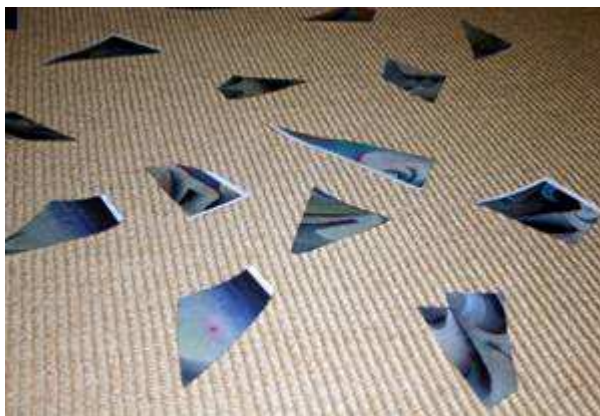
Po výrazové hře vede lektor s dětmi nad skicami reflektivní dialog.

Představ nám svoji kresbu. Co jsi z vybraného ústřížku vyčetl? K čemu tě inspiroval? Mohla by to být krajina? Setkal ses s podobnou krajinou? V čem je jiná? Zkus ji blíže popsat. Je obydlená? Kdo v ní žije? Zvířata? Jiné bytosti? Jsou pro tebe důležité barvy, které jsi při práci použil? Apod.

Očekávané dílčí výstupy:

- navázání vzájemné komunikace;
- rozlišuje a pojmenovává vizuálně obrazné elementy, pokouší se je interpretovat.

2. Setkání s obrazem

Následuje hledání originálu v expozici. Děti mají k dispozici svoji kresbu s nalepeným a částečně dokresleným ústřížkem. Setkávají se s obrazem Hornatá krajina od malíře Jana Zrzavého.

Lektor pokračuje v reflektivním dialogu.

Jaké máš ze setkání pocity? Zklamal tě obraz? Překvapil? V čem se tvá představa přiblížila tomu, co můžeš vidět na originálu? Co jsi udělal jinak? Co tě k tomu vedlo?

Některé děti se mohou od tématu na obraze vzdálit. Barva nebo tvar fragmentu je dovede třeba do světa vlastních představ. Těmto dětem dá lektor příležitost, aby sdělily ostatním, co je k takovému posunu vedlo. Jakékoliv vyjádření má svoji hodnotu, neboť vypovídá o individualitě dítěte. Křivka hor může evokovat vodní hladinu, oko obludy či vázu s květinou. Barevnost obrazu zase podmořský svět, podvečerní sníh, kůži pravěkého ještěra apod.

Očekávané dílčí výstupy:

- pojmenovává vizuálně-obrazné elementy na originále uměleckého díla i na vlastním vizuálně-obrazném vyjádření - kresbě;
- porovnává je, hledá mezi nimi rozdíly a shody;
- slovně vyjadřuje vlastní pocity a interpretuje jak umělecké dílo, tak vlastní kresbu.

3. Zvuky pro obraz

Skutečnou krajinu venku můžeme vnímat nejenom svým zrakem, ale i dalšími smysly. Zkuste vymyslet zvukové efekty pro obraz Jana Zrzavého. Snažte se vystihnout celkový dojem z obrazu. Volte zvuky tak, aby dojem z krajiny co nejvíce umocnily. Ne všechny zvuky se do takovéto krajiny "hodí".

Lektor přichází společně s dětmi na to, čím se krajina Jana Zrzavého liší od ostatních krajinomaleb v expozici, příp. od krajiny, kterou mohou vidět venku. Děti se samy pokoušejí formulovat rozdíly. Postupně tak začínají vnímat odlišnost a osobitost daného obrazu. Při charakteristice díla se snaží vystihnout krajinu vhodnými přívlastky, např. pohádková, tichá, pustá, nehybná, jednoduchá, krajina z jiného světa apod. Volbou zvuků usilují o nonverbální interpretaci díla.

Lektor nabídne dětem první zvuk. Rozvlní hladinu vody v připravené nádobě. Děti mají zavřené oči. Postupně se k lektorovi přidávají se svými zvuky, které vytvářejí pomocí vlastního těla. Napodobují skrytá zvířata, šelest vegetace, lehký vánek nad horami apod.

Očekávané dílčí výstupy:

- nonverbálně interpretuje dílo;
- uvědomuje si vztahy mezi tím, jak vnímá krajinu a okolní svět a jaká je její transformace do uměleckého díla;
- rozlišuje rozdíly při vnímání skutečnosti jednotlivými smysly, své zkušenosti sděluje.

4. Vůně pro obraz

Krajinu vidíme, slyšíme... Jaké další smysly můžeme uplatnit při poznávání skutečné krajiny? Jak Ti voní např. přímořská krajina a krajina poblíž velkoměsta nebo tzv. průmyslová krajina? Zkusme najít vůni pro obraz Jana Zrzavého.

Jde o rozvedení předešlé etudy. Lektor společně s dětmi interpretuje krajinu Jana Zrzavého pomocí dalšího smyslu. Postupně nabídne účastníkům pět rozdílných vůní: skořici, mátu, mýdlo, fixativ a neidentifikovatelnou směs. Upozorní děti, že předložené vzorky je mají jen inspirovat k nalezení jejich "pravé vůně". To ony by měly přijít s tím správným nápadem. Je důležité, aby svoji volbu dokázaly také zdůvodnit, např. "Vůni vánočního cukroví jsem zvolila proto, že krajina na obraze není vůbec všední. Stejně jako Štědrý den..."

Očekávané dílčí výstupy:

- nonverbálně interpretuje dílo;
- rozlišuje rozdíly při vnímání skutečnosti jednotlivými smysly, své zkušenosti sděluje;
- konfrontuje dané vizuálně-obrazné elementy se svými zážitky, představami a zkušenostmi;
- uplatňuje osobitost svého vnímání, uvědomuje si různorodost interpretací vizuálně-obrazného vyjádření.

5. Obraz v prostoru

Prohlédni si dobře hory na obraze. Mají značně zjednodušené tvary, střídou barevnost. Já mám pocit, jakoby je někdo přikryl velkým kusem látky. Můžeme se asi shodnout na tom, že je to jiná krajina, než se kterou se můžeme setkat běžně v přírodě. Nabízím Vám, abychom společně pomocí prostěradel vytvořili prostorovou variantu Hornaté krajiny. Uplatníme tak další z našich smyslů, hmat. Najděte způsob, jak s látkou pracovat, aby se Vám podařilo co nejlépe vystihnout tvar hor na obraze.

Malířský rukopis Jana Zrzavého na tomto obraze velice dobře umožňuje provedení této etudy. Většinou děti samy naleznou způsob, jak pracovat s látkou, aby co nejpřesněji zachytily tvar hor.

Očekávané dílčí výstupy:

- uvědomuje si specifickou uměleckého rukopisu;
- plošné vizuálně obrazné elementy převádí do prostorových;
- nonverbálně interpretuje dílo.

6. Návrat k prvotní kresbě

Mlha, která na začátku zastírala Hornatou krajinu, se rozplynula. Obraz jsme poznávali pomocí několika našich smyslů. Teď můžeme poučeně dokončit kresbu s nalepeným ústřížkem. Při práci se inspirujte malířským rukopisem Jana Zrzavého. Zároveň se ale z kresby nevytraťte vy. Vyjděte z fragmentu reprodukce, zúročte své zkušenosti ze smyslového vnímání a pod dojmem "zvuků, vůní a prostorových tvarů" Hornaté krajiny svou kresbu dokončete.

Očekávané dílčí výstupy:

- samostatně kombinuje vizuálně-obrazné elementy díla, nachází mezi nimi nové souvislosti, uplatňuje svou vlastní zkušenost;
- přistupuje k uměleckému dílu jako k možnému zdroji inspirace.

7. Reflexe

Děti sdělují své vlastní zkušenosti, postřehy, vjemy, dojmy, pokouší se užívat pojmy jako malířský rukopis, skutečná (reálná) krajina, umělecky upravená (stylizovaná) krajina, Jan Zrzavý, originál a reprodukce.

Očekávané dílčí výstupy:

- slovně vyjadřuje své pocity;
- při rozhovoru používá osvojené pojmy.

¹ Pozn. Celý text je podán jako promluvu lektora/učitele k dětem.

Dílčí cíle dané aktivity	
Integrace vzdělávacího obsahu z jiných vzdělávacích oborů, resp. průřezových témat	
Didaktická povaha příspěvku	Ukázka realizace tvůrčích aktivit navazujících na pojetí Vv v RVP ZV v animačním programu muzeí a galerií
Organizační forma výuky	
Vyučovací metoda	
Předpokládaný časový nárok	2 - 3 hodiny (lze modifikovat)
Nutné pomůcky a prostředky	Reprodukce obrazu J. Zrzavého Hornatá krajina segmentovaná na části, papíry, lepidlo, kreslicí potřeby (tužka, pastelky, suchý pastel), lahvičky s vůněmi, nádoba s vodou, textilie
Informační zdroje	• Srp, Karel, Orlíková, Jana: Jan Zrzavý. Praha 2003 • Slavík, J.: Umění zážitku, zážitek umění, 1. díl. Praha 2001

	• J. Slavík, P. Wawrosz.: Umění zážitku, zážitek umění 2. díl. Praha 2003 • RVP ZV • www.olmuart.cz/MMU/studio/studio_dalsi.htm • www.olmuart.cz/
Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami	Je možné doporučit

[verze pro tisk](#)

On-line verze: <http://www.rvp.cz/clanek/248/929>

© Výzkumný ústav pedagogický v Praze. Metodický portál **www.rvp.cz**, ISSN: 1802-4785, je financován z ESF a rozpočtu ČR.

Rozvinout tento námět můžete prostřednictvím "nápadů čtenářů" - [formulář pro vložení nápadu](#)